

Betekenisvol burgerschap en een inclusieve leeromgeving

Een aanpak om te leren van oud-studenten

Hoe **inclusief** ⁽¹⁾ is onze leeromgeving en welke onderwerpen horen volgens oud-studenten bij betekenisvol burgerschapsonderwijs? Onderstaande aanpak laat zien hoe er geleerd kan worden van oud-studenten.

⁽¹⁾ Onder inclusie verstaan we: Voel je je welkom, wordt er naar je geluisterd, mag je meedenken en kun je meebeslissen.

Femke Bijker
Leren met én van studenten
ROC van Twente

Voor wie?

Docenten die een bijeenkomst willen organiseren om te leren van oud-studenten.

- Nodig een klas oud-studenten uit.
- Zorg voor een veilige setting.
- Wees nieuwsgierig en betrokken. Als je intrinsiek gedreven bent om in gesprek te gaan, levert dat meer op.

Waarom oud-studenten?

- Oud-studenten zijn de belangrijkste bron om het gegeven onderwijs te evalueren.
- Na afronding van de opleiding kunnen oud-studenten vanuit hun nieuwe positie terugblikken.
- De machtsrelatie met de docent is weg.

A. Wat doe je voor de bijeenkomst?

De onderwijsteams:

- Stel een team van gespreksleiders samen, bijvoorbeeld collega's en/of onderwijskundigen.
- Bespreek de facilitering met manager onderwijs en onderwijskundige.
- Stem af over participatieve gespreksvoering.
- Vanuit manager onderwijs en onderwijskundige is de intentie om met eventuele bevindingen aan de slag te gaan.

De klas:

- Doe een voorankondiging aan je studenten in het laatste jaar van de opleiding.
- Geef tijdens één van de laatste lessen een uitnodiging mee voor de bijeenkomst.

Wat als...

- Het onderwijsteam het niet belangrijk vindt?
- Er geen curriculum vertegenwoordiger/onderwijskundige betrokken is of wil zijn?
- Er veel afzeggingen zijn na het versturen van de uitnodiging?

En nu?

Het zijn bekende uitdagingen. Het op tijd meenemen en collega's en studenten enthousiasmeren vanuit je intrinsieke gedrevenheid is vaak een oplossing. De zichtbare waardering van studenten dat er oprecht naar ze geluisterd wordt, is waar jijzelf en collega's enthousiast van raken.

B. Wat doe je tijdens de bijeenkomst:

- Zorg voor twee gespreksruimtes en splits de klas in 2-en.
- Rouleer per onderwerp: Betekenisvol burgerschapsonderwijs en inclusieve leeromgeving.
- Gebruik de methode participatieve gespreksvoering en de werkvorm 'Ik als student'.

Uitleg: Participatieve gespreksvoering

- Wees ervan overtuigd dat de oud-student deskundig is over zichzelf.
- Haal de deskundigheid van de oud-studenten naar buiten.
- Eerder vragen, dan vertellen.
- Laat de oud-studenten in gesprek ontdekken. ⁽²⁾

⁽²⁾ Ontleend aan: Delfos, M.F. (2009). Ik heb ook wat te vertellen! Communiseren met pubers en adolescenten.

Werkvorm 'Ik als student' ⁽³⁾

1. Schrijf ter voorbereiding op twee aparte vellen A3-papier (2 groepen):

2. Vraag de oud-studenten om:

Een hoofd van een student te tekenen.

De student op de tekening een naam te geven.

3. Stel als gespreksleider met behulp van participatieve gespreksvoering de vragen:

Poster met de woorden 'Betekenisvol burgerschap': Wat was betekenisvol in burgerschapsonderwijs? Waarvoor heb jij burgerschapsonderwijs nodig? Wat was waardevol/wat heb je gemist nu je klaar bent met de opleiding?

Poster met de woorden 'Welkom' en 'Luisteren': Hoe heb jij/jullie je welkom gevoeld? Is er naar je/jullie geluisterd? Vraag door naar ervaringen en momenten waarop dat plaatsvond en waar niet.

4. Laat de oud-studenten de antwoorden op de poster schrijven.

⁽³⁾ Gerdes, J. (2025, 20 mei) Masterclass 'Samen kritisch denken en doen en een inclusieve leeromgeving' [workshop]. ROC van Twente, Hengelo.

C. Wat doe je na de bijeenkomst?

- Geef een terugkoppeling naar het onderwijsteam, bijvoorbeeld als onderwerp op een studiedag, curriculumwerkgroep.
- Neem de ervaringen van oud-studenten mee in de lessen.